

Närvra Hiiekonna Koolivõrgu

Skem -

1. Selle luteri usu vallakool 1855-1918
2. Selle õigeusu abikool 1854-1918
3. Hundiõrgu algkool 1918-1921
4. Selle õigeusu kihelkonnakool 1868-1918
5. Selle õigeusu kiriku evakool 1918-1919
6. Hiiekonnu kõrgem rahvakool
(6 klassiline) 1919-1920
7. Hiiekonnu (alatus 1930 Hiiekonnu)
6-ke algkool 1920-1944
8. Selle 7-ke. kool 1944-1960
9. Selle 8-ke. kool 1960. -

Õppetöö algas, lõpp ja vahetamine vastavalt kesksõuadile. Riiklike ja kiriklike ning harilike pühapäevade koolitööd ei toimunud. Õsmapäeval ja laupäeval oli koalitundid neli, tervet nädalapäevadele 6-8. Koalitööna viimane tund oli harilikult laulmine, esimene ümõpetus. Koalitunnid algasid hommikul kell 8. Iga tunni vahel lühike vahetund, lõunavahetuse harilikult 1 tund.

Õpilaste kooli vastustamisele oli põhivõrkudeks lugemisõpetus. Koolis - väljaspool lapsed liigitati teadmiste

alusel kolme jannet: alam, keskmine
ja ülempiin ehk esimene, teine ja kolmas
Igas jaos õppamisus oli tavaliselt
itki võimalusel üks koolitaja õpetari
hiinwati lugemises, õigekirjutamises
ilumirjutamises, piiblicoo, geograafias
ne hkiwadamis, vane keelis, laulmises
kombe poolest ja tähtlepanemise
poolest järgmistele numbertega:

1 - väga hea, 2 - hea, 3 - kesmine
4 - väene ja 0 - ei sugugi:

hõtkus Läänemaal 1870. a. wõttati
kuupallist hiinwamissüsteemi:

1 - hea, 2 - waimis hea, 3 - tähele koitda
4 - sant, 5 - väga sant, 0 - ei mõnta
sugugi.

kuue õppemutawa 1874. a. kooli-
seadus piisteli turminist ja tüdru-
kutile käsitööd. Koolis pidi olema:
seiwatähvel, geoolus, Euroopa, Balti-
wawade ja Paustiwa seiwakäsiidid
seiwakill ja muugi muusikawüst.

Üheteklassilise Valla kooli õppeaeg
1874 aastal.

(Linnuvara Nõukogu uue Maakoole
plaan)

Õppeaine	Alam. (I)	Kesk. II	Ülem III	Kokku.
Ühisõpetus	5	5	5	15
6 wäkel	12	10	8	30
Rehkendamine	6	6	6	18
Saalmine	3	3	3	9
Tunnimise-õpetus	3	3	3	9
Näpistö - tüdrukud	-	-	-	-
Ujograafia	-	2	2	4
Saksa kõrgem keel	-	-	2	2
Kokku nädalas	29	29	31	89

Kõrva koolmeisteras Janniseus tuli
soovijate, pastori ja mõisniku poolt
sobivaks peetud, sootada katse-
aegsam, see nõue kestis kuni 1887. aastani.

Kõrva valla kooli kooliõpetas H. di. Lemberg
aastail 1869-1872. meenutas 1913. a.

Koolis sai (4) uue jagu "Kõli Saamatit"
läbi võttud, juuresma poole kammad
ei kammad, "Rehkenduse kaamat"
tõlgi kaamest kaamest läbi.

Kõrva kooli kooliõpetas kaamest
meeldis eriti Saabelmanni, "Kõli Saamatit".

Nell suuremaks uudiseks oli C.R. Jakobsoni
kooli lugemise raamatute "ilmumine, see
lõigutas mõistuse registreid. Siis sai
ka esimest korda saksa keelt õpetada.
Kooli Madiseel oli kooliaed õunapuude
ja magapöösastega seal õppisime
tegelikult aiatööd tundma.

Õpilaste riitus - enamasti karudast
kodukootud villast või taskust tehtud
rüüdlud. Põhiline jalavari 1860.-aast
ja hilisematelgi aastatel pastel.

Kaugemad õpilased pidid kodus
kavasavõetud kuiva toiduga 2-3
päeva nädala-päevade kord päev
savid teevet teha. Igal õpilasel
oma magamiskott ja voodirüüdlud.
Kaste moovakottide hooldamises muel-
põrandaga sahvri, söödi rehitoas
või klassimüümis, mis samuti
müüdpõrand. Söögi vett tehti koolimüü-
kõõgis või rehitoa lüaugas -
kõõgu otsas ripprival pajali tehti
tuu alla. Poised magasid rehitoa
põrandal, tüdrukud klassimüümis
kommunikatsioonil. Magamiskottid
olid päeval samas müümis hunikuse
laotud. Kenistati õpilasi - moorali

luguu'sest kuni löödi jõuluaega
sõlmude, tutistati juuksid, raskimal
juhul pandi nurwa hevusto puale
pövitama.

Selle koolis 1855-1885 oli õpetajaks
Maddis Baehmans, rahvakooli
Maddis. Koolimeistri vihanidust tal ei
olnud, pidas mõnias puusepa ametit.
Töökas, rahva poolt lugupidatud mees.
Lahkus koolitöölt vene keele mitte -
oskamise tõttu. Tema järglasena sai
Ado Nieman töötas 1884/85 abi-
õpetajana.

aastal 1855 elasid paruniproua
Stackelberg elitades selle mõistast
3 km. lõunasse Sarapõllu mäele Hund-
angu koolimaja. Maja oli väike,
akende piirdeleandvad olid kaunistatud
saelõike ornamendiga. Näke Hund-
angu koolimaja vastas omaaegsete
hövdmüstele, temas said lapsed
aastakümneid esimest koolitarkust.

Ajavahemikul 1887 - 1892 oli vene -
keelse kooliõpetus alates kolmandast
koolitalvest, 1892. aastast esimesest
koolitalvest. Omakulne õpetus alg-
hau'duse saanud keelati uuesti 1913.g.

Esimest talve koolis käin laps
pidi siis jälle kõike vene keeleõppimise
keelatud oli vahetundideski oma-
vaheline emakeelne vestlemine.

Hinnult usuopetuse ja kiriku laulu
tunde lubati õpilastele emakeeles
pidada kui nad ei oleks vene
apostoliannu õiguses.

Kooli wäis katsumas pastori.

Näidava pastor E. Sokolowski on pänest

Selle luteriuse õpilaste teadmisete
kontrolli 1888 a märkuwõet, et
distsipliin oli rahuldaw, õpilaste
teadmisete piiblis os mitteküllaldased
ning wõimele eeswa lwa fasta hõlgu
distsipliin lwa, piiblis teadmisete
täiesti mitte rahuldawad, õpilaste
kirjutas wõatult eesti keele diktaadi,
ülejäätmitel 1-5 riga, üks wõatle kuni 15
riga.

Selle luteriuse wõalukoo.

Kooli wõasta 1889/90.

I talve peawad kooli tulema.

Talu wõmi	Õpilase wõmi
Hilwõnne	Justen Holdermann
Hilwõnne	Willeim Olep
Oinamõrre	Jaan Hansen

Hasu	Ernst Hansen
Nabriuu	Mats Jaanus
Hidapani	Jaen Samster
Lätale	Martin Riie
Kastva Tooma	Juuri Engelbrecht
He Juri	Ann Gross
Oluuatu	Lissa Lesuan
Eidaper Mikkel	Anna Limberg
Heirjasoo	Mai Liinapää
Flitee	Marie Värba
II ja III	talve peavad tulema
Paksu	Juwan Peusepp
Tagamuru	Al-du Litsar
Suresaare	Jaen Oja
Hannu	Hans Jaanus
	Juri Tauram
Raba	Juri Juwanon
Liinuru	Jaen Rand
Ristmüdi	Mikkel Rand
Kõie	Juwan Adamborg
Kurkse Mandi	Juwan Ere
Kenni Hansen	Hans Värba
Pei'ma	Hans Kelluwan
Kõrtsi saun	Jaen Leeks
Hannu	Mart Koutas
Põllusaare	Juri Tagaper

Koogiste Nawaanua - Madis Jürgenson
Hundiaugu Jüri Pann

Jaan Jürgenson
Adu Wilton

Ellama

Frits Schumann

Naburui

Mart Jaanus

Juwan Noel

Kõrgepõlma

Leewa Juwanson

Hidajavani

Juui Samstein

Rüüma

Ann Haakmann

Nawaupja

Kai Lisuwan

Reowda

Lüsa Pütt

Hundiaugu

Ann Pann

Mäi

Marie Hansen

Suuresare

Leu Lilienthal

O'wanurui

Ann Hansen

Mägedi

Juui Tagapoe

Kõrjano

Anna Liunafõ

Risthüüdi

Lüser Rowd

Juui Mett

Kai Dreimann

Meiklawa

Marie Mikelsen

Marie Norinberg

Kõrtsi

Miwa Neumann

Kõrtsi

Juhan Neumann

Hundiaugu

Mihkel Pann

kooolilast jätli's edmisel õppaantal
kooli juhataja.

Meenutusi kooliehist:

Jüri Mauran, sünd 1883. Kooli intervaalide elati nõudlaks kodust vaesavõetust. Üks suur liivapõis, mille ühes otsas olvas augus nõudala võitargavana. Liiva ja silguud võeti puunaprasid vaasa. Tävaliseks igapäevaseks toiduks võileib, liiva, silguud. Liiva ja silguud küpsetati tulle orgi otsas. Magamuõeks kaasas põtkuotid, tekk, padi. Päeval magamisuotid olid sahvris, õõseus foodi, klassi, kus magati. Suurnad õpilased loopitid väikemate magamisuotid ära ja võtsid endale lisaks. Pihti pidid siis näitunud magama paljal föraudal. Magama mindi kell 8 õhtul, enne lauedi õrli saatel vaemusime laud. Lood oli väga range.

Õpilased pidid talve jooksele niitva igauks kaks lauda kooli. Sageli pidid suurnad õpilased wa küttepund. oma koolile ülestõstama õpilastel tuli ahjud kütta, vesi tassida, klassimundid pesta.

Kool algas oktoobris, lõppis aprillis.

Kool kestis kolm talvet. Esimese
talv valdi, teine kolmas uues Tunnid
algand hommikul uel 9.00. Tunnid
pikas 60 min., vahetund 5 min.
Pärast kolmandat õppetundi oli
õpitustel 1 tund lõunat. Päevas
oli 4-5 tundi. Nihitud kasutati
peamiselt ilukirja maalimiseks
Põhikooli kütusvahendeid olid
krihv ja tahvel. Krihv oli 15 sm
pikkune, poolseentimeetrise läbimõõdu-
ga ümargune gravüüdist pulk, mida
ohast tuli teitada. Tegj tahveile
hallikasvalget kirja. Pealt oli krihv
kattud kirja paberiga, mida oles
käsi määrinud. Tahvelis oli puu-
kavanni paigutatud kivitahvel, ühe
suurus umbes 20x30 cm. Pinnal oli
erandvõrki värviwata.

Peale kooli lõppemisest oli kevadel
ja sügisel eane kooli algamisest
suurematele kallewõdaline kool. (wõdala
ette korraldamiswõve) selles wõidi hõwili-
kielt kolm aastat, kuni leeriini.

Teis wõidi sel ajal 17-aastaselt.

Nalaskooli õpiläni kutsuti lutiwateks,
seit uuele seas oli palju mõisatöölise
lapse. Lutiwad kallewõdal õgees

kooli õppelastega laupäeviti kooli-
tee, mille tõttu laste wad. suwd
aega wamm koju minna.

Koolitunnistus

II kooli - aasta 1898-99

1. Katekismus keskmine
2. Piibli lugu vahel
3. Lugemine vahel
4. Saulimise hea
5. Ema keel a. Ilekirjutis lühel wõida
b. Õigekirjutis —
6. Retkewandamine a. Peast lühel korda
b. Tattwet peal
7. Neue keel keskmine
8. Geograafia keskmine
9. Eriwimeine (uõhtõ) -
Elukombed Nõga wõa

Pide koolis wõinua 113 põera

Kõis koolis 101 põera

Peendus. Nõbandatud 12

Nõbandamata -

Koolmeister J. allwõis
J. Tomberg.

1917 - 1918

Nubmari revolutsioon 1917. Viis kooli-
kambri tsaaride portreed ja eest-
pooled. Lahutati kiriu rügist. Õppe-
uavadust jäeti värga unuõpitues.

Selles õrguun abrakool ei fookuud
juba teist õppeaastat lastu värgese
arvu pärvast.

Selle vallakool töötas 1921. aasta
kevadeni Skurdiangu (uq undiangu)
algkooli unue all, siis leiditi õpitand
õidapuu 6-ue. Algkooliga. Selle
Hiekannu sae unueks Hiekannu
kõrgem rahvakool (aastail 1919-20)
kooli oli 6-klassiline. Alates 1921/22
õppeaastast selle Hiekannu 6-ue
algkool.

1919. a. lapsi kooli mitte saaduse
pärent traktortavaeõd majanduslike
jõunuse järee liigitada kolme
järu:

I jõunave, mille lapsi kooli saatusie
avaliuueet võimalik.

II siissetuunuga isruud, keeue aega
majanduslike vastuste jektuunisi
lapsi kooli saatusie võre tuuea.

III Kehrad ruua siissetuuniga.

57
Trahvi suurus süü ja jõuuna
järel määrata

1. Jõuunuse puhul I liiki esm. võid 6 maika
teist võida 8-10 maika päevas

II liiki esmest võid 4 maika
teist võida 6 maika päevas

III liiki esmest võida 3 maika
teist võida 4 maika päevas

2. Hoolituse puhul

I liiki esmest võida 5 maika
kordumisele 7 maika päevas

II liiki esmest võida 3.5 maika
kordumisele 5 maika päevas

III liiki esmest võida 2.5 maika
kordumisele 3.5 maika päevas

3. Majanduslike ja puukandlaste
olude taastusele võimalike

I liiki esmest võida 2 maika
kordumisele 3 maika päevas

II liiki esmest võida 1.5 maika
kordumisele 2 maika päevas

III liiki esmest võida 1 maika
kordumisele 1.5 maika päevas

Trahvi sissenõudmise viis. Kõrge hooli-
kogu annab, kallavahituse kaudu
teate trahvi suureste kohta. Kui
nabatahtlilt trahvi ära ei maksu

siis nõutakse tihav sisse poliitika
võimude. Inglise keele võit kasutada
aiuult õppeabivõude ja kooli vajamata-
kogu vajamata ostuistung.

1919. aastal moodustati kooli-
valitused.

Selle valla koolivalitus:

1. Valla koolivõimude Hans Mikkel p. Hansin
valitud vallavõimude pealt 8. nov. 1919
2. Koolivõimude ehitaja Jaan Jaani p. Nann
valitud valla koolivõimude pealt 8. nov. 1919
3. Valla õpetajate ehitaja
Willen Maadi p. Mustalu
valitud õpetajate koosseisus 16. nov. 1919

Ilundlaugu (ka Uudlaugu) koolivõimude
oli väike, ei olnud valitud
kõiki koolivõimude lapsi. Seepärast ostis
Selle vallavalitus Põllutöministeeriumilt
1920 aastal Eidepere mõisa härraste-
maja ja tahtis sama aasta sügisest
Ilundlaugu kooli huna üle viia.

Jättis Ilundlaugu koolivõimude
Mõisa elas Eidepere Mitsuonua Mitsu-
õlu ja see ei tahtnud sealt väega
müüa. Seltsides (ajalehes) kirjutati Eidepere
härrastemajas laiatas kooli esimesel

Grünberg, kellega väärane uolus
 (Naba Maa nr 36. 10. okto. 1921).
 Selle ralla kooli koolitaja omana
 protokolliis 28. märtsil 1921. a. märts,
 et 16 last ei saavutnud
 koolis käia. Käitvad naim kätjaspool
 valdva koolis, kuid nigitel ei lätitud
 sest looditi kevadil estetud Eida
 huvastemajas kooli tööle hakkamisest.
 Huvitajaga aegnoo juhatajana
 töötas tol perioodil Carl Frisch.
 Alustas Huvitajaga töötamisest
 okto. 1914. a. Pärast Huvitajaga kooli
 sulgemist töötas Eida algkoolis
 kuni okto. augustini 1924.

Huvitajaga töötavad samas
 1919/20 õppeaastal Juuli Lemberg.
 okto. aug. 1920 - 31. juulini 1926
 Huvitajaga ja Eida koolis Hilda Janson

Õigeeusu koolid.
Abikoolid, Kirikukommandool

Selle apostliku õigeeusu abikool
1854 - 1917

Selle apostliku õigeeusu kirikukommandool 1868 - 1918

Selle õigeeuse kiriku evangeelium 1918 - 1919

Selle kõrgema rahvakool 1919/1920.

1. õigeeusu koolid aastani 1917

1. Koolinõukord.

Kui Tallas valite usku rahvast
veie ja luteri usku, siis tule keisri
1846. a. 14. dits kogu järgi kummaltgi
usulaul oma kooli eest hoall wanda
ja raha ning muu vajalik wõime
panna, mis nõukordus vajalikus praab
elu siniajam seaduse järel selleks
otstarbeks määratud. Nõukord wõie
avati ege õigeeuse kiriku juures.
Õppewaras olid õigeeuse alused, veie
kool, lugemise - kirjutamise emakool,
awutamise alged ja kirikulaul.

Lubati õpetada ka muu-usuliste lapsi.
Õigeeuse koolide töö ühiswajalike
nõukordus anti 1846. aasta 1. uusei
reeglites.

Kihelkonnakooli võrval tuli asutada
 abikoolid lastele, kes eland kihelkonnast
 wangele ega saanud kihelkonnakoolis
 wõia. Abikool loodi vallas, mis vähemalt
 500 meest õgenu. Kui vähem, siis mitme
 valla peale kool. Selle abikool rajati
 1853. ja selle apostolliku õgenu
 kihelkonnakool 1868. Kihelkonna-
 koolis oli õppinute tabelid. Sellel
 oli 1895/1896 õppinute wasta 1-2tbl.
 samasuur wa 1899/1900. 1909/10 oli
 õppinute tõusnud 3-5tbl. 1915/16.
 ja 1916/17 oli õppinute suurus 4 rühma
 kuni 5 rühma ja 50 uopitvat.

Tähta oli õpetamine abikoolides.
 Selle õpetaja valisid koguduse liinud
 preestri heakskiitmisel, amtiwõimustas
 Riia õgenu mitropolite. Abikooli õpetajale
 wõuti võimalust mōōda new kelle
 osust. Palwerid tuli jōhu õppida
 kui new kui wa kihelkonnakooli uides
 Et lõpuks paunini omandanud
 new kelle kõnekuul, oli wōōdalas
 2 jōeva aiulle new kelles wōōtõimise
 ette wōōtuda. Igatwōōta lõpuks toimise
 avaldand walud laste teadmiseste
 kontrollimisest, millest wōōtuda osa õgenu

Naimulik ja üldise lugupidamise
põlvand nõudusliinud
õppeaasta kestvus kihelkonnakoolis
ja abikoolis oli ühinekuu 1800. a. uuni
04. aprillini, talveaastaks 18. dets., 10. jaan.
Kihelkonnakoolis arvatakse õppeaasta
võetud, abikoolides kaksuulne.

Koolihooldust algas õiguskaitsete
lastel 2 aastat vanem - 8 aastasele.

Normaalpikk õppeaeg 4 aastat.

Naimikud võisid lapsed kodus õpetada.

Laste teadmisi kontrolliti kord kuus.
Näiteadjad tuli kooli. tasuta.

1867. aastal ehitatud selle abikooli
asus kiriku lähedal. Selles ei olnud
üks klassiruumi, ülejäänud majas
oli preestri ja kooliõpetaja korter.
Kihelkonnana rahvalt koostööna
saadud summadest ehitati olukas -
oliva preestri maja juurde 25/6
dekatrai suuruse magistrule

1911 ja 1912 a. uus koolimaja,
põlvikud 12x5 tüüpi (25,6 x 10,7 m)
hoone oli osalt kahekorruselise hoone
oli kavandatud ka kohapealsete
pidevate läbiviimiseks. Alamaal esimese
Maaühenduse ja tõtte jäi hoone välgast.

laudaadega vooderdamata, sisemised
viimistlustööd teostamata.

Kelle alikoolide õpetajad.

1877/78 Kihelkonnakooli õpetajad
Furkatamm, Rajevski ja
Proses.

1884/1918 Jakob Kõrgesaar, lõpetanud
Tartu õrgese kihelkonnakooli
vastapalk 160 rubla, pool kogu-
dusest, pool kogemusest.

Kelle õrgese kihelkonnakooli
õpetajad.

1877/78 Naimuleh Al-än Kudryartsev
lõpetanud Pihva Naimulehu
Semivari, vastapalk 1300.- rubl.
õpetaja Ivan Furkatam, talupoeg,
lõpetanud Balti õpetajate Semivari
vastapalk 300.- rubl.

õpetaja Stephan Rajevski, lõpetanud
Pihva Naimulehu Semivari,
vastapalk 350.- rubl.

Lõpetanudõpetaja ja järelvaataja
intervaldis Mihhail Proses,
talupoeg, lõpetanud Balti õpetajate
Semivari, vastapalk 250.- rubl.

1881. Naimulik Mart Ramul, vastapala
1300.- rbl.

õpetaja Alesei Lea, lõpetanud Balti
õpetajate Seminari, vastapala 300.-

õpetaja Mihhail Palle, lõpetanud
Pärnu õigeusu kihelkonnakooli
vastapala 250.- rbl.

1887/88 Naimulik Nikolai Sorokhov

Päru ülikoolist, vastapala 1300.- rbl.

õpetaja Mihhail Koll, lõpetanud

Päru õpetajate Seminari.

õpetaja Mihhail Palle.

1889/90. Naimulik Nator Shokopostizhovi

Päru ülikoolist.

õpetaja Mihhail Koll, lõpetanud

Päru õpetajate Seminari.

õp. Mihhail Palle.

1892/93 Naimulik Al-dar Schwamardi'y

lõpetanud Riia Naimulike Seminari

õpetaja Ivan Temo, lõpetanud

Riia Naimuliku Seminari,

õp. Mihhail Palle

1904/05 Naimulik Herman Oos

õpetaja Sella Heienannus

17. okt. 1904.

õp. Ardalion Krebtov õpetaja

Samas 17. deto 1903.

29. maist 1907 on Lulle Hiiekannu
 õpetajaks Aleksei Melts. Talupaeg
 lõpetas Tuhala õrguse kihelkonna-
 kooli 1901 aastal, sooritas algkooli-
 õpetaja kutseksamini 1906. Alustas
 õpetaja tööd Tuhala abikoolis
 12. nov. 1904. Linnetati ja võeti vaimu-
 liinne ühisesse 21. septembril 1915
 Suvel 1887. a. abielus, 1 poeg.

1909/10 Niwaike Koel, lõpetanud Tartu
 õpetajate seminari + õpetaja eksamiel
 vaimuliku alal. Hiiekannus 4.05.1909
 õpetaja Sergei Erikson, lõpetanud
 Kolmari õpetajate seminari.

1915/16 Naimulik Peeter Põhonen
 Hiiekannus 28.04.1916.
 õp. Aleksei Melts, Hiiekannus 1907. a.

õp. Anton Saar, Hiiekannus 16.06.1915
 Nuu apostliku õrguse koolid töö-
 tavad sünnil eiigi 7 aastakümmit
 Isaeni. Neumaa komiteerühmituga
 1917 a. outabris anti neile koolide
 lõpemonent.

Lulle õrguse kiriku erakool
 töötas ühe õppeaasta 1919/20 nimetati
 see kool ümber Lulle kõrgemaks
 lastekooliks. Kool töötas endiselt

õigeuse kihelkonnakooli majas,
Linnuõdes, kus praegu on Selle
8-nd. kool.

Selle vallanõuogu koosolek 18.06.1919
otsustas: ühel väälel 1919/20 kooli-
talvel Hiiekannu alvris 7-nd. kõrgem
võhvakool 4 õpetajaga endist Selle
õigeuse kihelkonnakooli kätvva
pauna ja selle kooli õp. Aleks. Meets,
Petei Põhoni ja Hilda Johanson
valida. Neljandama õpetaja valimise
20. juulil s. o. ette võtta. Valitav
kooliõpetaja peab keskkooli haridus-
sega olema. Nillele Mandip Mustalu.

Oma kirjaga m. 817 15. aug. 1919
teatas Selle vallavalitsus Põhime
maakonnale koolivalitsusele, et 1919/20
õppeaastal on Selle vallas 4 kooli

1. 7-nd. jaoline - Hiiekannu alvris
2. 4-nd. jaoline - Lõuneta külas
(Lundiaugus)

Koolijuhatajaks valiti 01. okt. 1919
Aleksi Meets, kes oli õigeuse nõu-
ta ja taavitajate ühistuse vaevatu-
pidaja. P. Põhoni oli õigeuse prustes
7-nd. õppeaastast alates nimetatud
kooli ümber Selle-Hiiekannu 6-nd.
algkooliks.

Selle Hiiekannu algkool alustas
tööd kuuenda koolina endise õiguse
Kihelkonnakooli lõpuni valmis ehitamata
koolimajas 1920. a. sügisel.

Pärnu maavalitsus rentis Selle
vallale kolmeaastase aastaks Hiiekannu
endise koolimaja. - ot. jaan. 1924 kuni
31. det. 1953. Vallale tuli igal aastal
maasta maja eest renti 80 tuhat marka.
Selle summa suuruses andis maa-
valitsus vallale igal aastal toetust
maja korrashoiuks ja remondiks.

Pärnu maavalinõugu otsustas 31.03.1933
endise apostliku õiguse Kihelkonnakooli
maja nüüd Selle vallavalla-
valitusele 3000 kr. eest - 5 aastat
varesta ja 600 kr. rema. o. - det.

Koolile korvavalsete töötajate
loomisus otsustas Selle vallavalla-
nõugu 1926. a. varast kirikuidast ümber-
ehituse tee teha koolile võrre
ja uued klassiruumid. Paluti laenu
koolimaja ehitusfondist.

Õidapeu koolimaja põles ära
14.04.1930. a. uuel tüüri ajutiht
ruumid õidapeu saksa erakooli e.
1931. a. ehitati õidapeu uus kooli-
maja

1922. a. oli kooli inventar: 18 ilma-
leemita koolilauda, 17 vallaalikuuluvat
leevga (silyatugi) koolilauda, 3 seinä-
taulrit, 6 õp. toa tooli, 3 klassitooli,
1 seinakell ja joogiõu nõu 2-30 liini-
list õlilampi, 2 gaasilampi, 105 tüeda
elektreilisi, elektreidameid 28 tüüpi.
Koolis oli võimalik saada elektri-
valgustust kohalikust Anton Virkum
Jahu ja Niimatööstuses olevast
elektrejaamast. proektu pinge 40,
lava esirüüdid 1 komp. 1 etteüleja
vast, väitelava külisse raamid
13, rüüdid 13, papil 2.

Õppevahundina sai kasutada
1 udupleedi aparati, 13 diaposi-
tiiriga, karmooniumi, 2 võimamisvõlgast
1 raamatukõrto press, puuvõnta
2 puuriga, 1 pürituslampi, 1 aritmeetika
vast, 49 loodusteaduse õppeabinoõ,
16 uduleõ ja maateaduse õppeabinoõ
(pledid, vaandid ja globus) Pileidist
oli olemas kontrabass, klavne, koralt
tromboon, 17 uudekõgu ja 104 väsi-
raamatut.

Selle Hiiekannu algkooli 1921-a. eluarvest.

1. Küttes	64 süda puidel a/1500 markus	96.000.-
2. Elektrivalgustus eest		15200.-
3. Kooliteenija a 350 marka kuus		4200.-
4. Kantsali'kaubad		500.-
5. Inventari muutmisteks ja korrashoi'uks		
a)	15 koolilauda parandada	1500.-
b)	15 uut koolilauda a 1500	22500.-
c)	1 koolitahvel (teha lasta)	1500.-
d)	10 elektripruvi a 180 marka	1800.-
e)	1 joogi'kõu (teha lasta)	1500.-
g)	1 vaamatukõpp (teha lasta)	6000.-
h)	1 suus kudupada (asta)	750.-
	Kokku:	151450.-

Koolitegelase Eemil Silurdmaa 1925-nda aasta sügise korraldatud ankeedi andmeid olid kuuenda klassi õpilaste loomikjutu vaamatuteks Ed. Borzhõke "Tanya" A. Saari "Aita" ja "Vambala" Ed. Medu "Maitra sõda"

Kogu kuueklassiliste algkoolide enesidereguleerimise aja jooksul oli võimalik saada koolide majandusolukorrast laenuajans "allaralitsuste poolt moodustatud koolinõukod, mille

ühemus liikumise oli varisemise wa
koolijuhataja. Hooldenõu ülesannete
hulka kuulus peali majandusküsimuste
kõrvaltoimete õpetastele tarkuse jaotamine
kõrvaltoimetele tähtsuse üle järre-
valve teostamine ja õpetaste koolist
puudumiste üle koolikomitee tegevuse
1920/21 - 1922/23 esimeses Vöörühkuses
Vene keel, teine saksa keel.

Koolis oli 1920. aastal üks
lüt klass - 1 ja 2 klass. Kooli töötas
viie klassikomplekti ja viie õpetajaga.
Õpetaste teadmis- ja oskuste
kolme hinduga 4 hea, 3 rahuldav
& puudulik, 1 - võim.

Kooli ringkonnas kuuluvad
Lõunata, Saaremaa, Lelle, Hiiekannu
Kastva, Nõva ja Matsimõõru
koolid ning alevik. Peali selle õppis
Lelle koolis Saksa ja Inglise keele
lapseid.

Sotsiaalne koosseis õpetaste seas
talupidajad, asunikud, põrsid,
saunikud, nähtööliid, põllutööliid
töölised, ametnikud.

Õpetajad olid: Nõva ja varesed.
Nõva kooli õpetajad toetati nii rahaliselt

kuu materiaalsest. Normiülestest ei ole veel.
 Normiüestsid võeti vastu 1920-
 aastate lõpus ja 1930. a. algul
 koolidele olid määratud kõrgis alg-
 koolides ülemõpetaja, keid väärti-
 teid igal koolil ei olnud.

Mütsil oli ka iga kooli embleem.
 Interwaadis eluvestele õpilastele
 oli organiseeritud ühistöödustamine
 Tõrta valmistas interwaadi kooli,
 õpilaste poolt kooli teedua teidua-
 arvest.

Lelle Hiiekannu kooli koolis
 Pärnimaal II kooliõpetajana
 alla; koolis oli J. Luun Tema kontrollis
 oma tööpäevakava kooli kaks korda
 õpetavast juhtum.

Õpetajad:

1. Aleksis Melts 1907 - 1935 koolijuhataja
2. PETER PÄHONEN 1916 - 1934 õpetaja
3. Hilola Mõttus 1922 - 1933 - -
4. Anna Pärri 1922 - 1934 - -
5. Elsa Hiint-Hiido 1934 - 1940 - -
6. Jakob Jakobson 1920 - 1934 - -
7. Elmar Jõgar 1934 - 1937
8. Johanna Bamberg 1921 / 22
9. Aida Johanson 1922 / 23

10. Liisa Raadik 1922/23

11. Mikkel Karku 1927/28

12. Mihail Jaage 1928/29

Algkoolide kutnega õpetajad, nel
semirvan vandidus kumunva II palga-
järku, kõrgvaiduuga kutnega
õpetajad I järki. Palga tõstmise
tõhusus iga kolme tööaasta järgi
kuni 12 tööastani. Tasuta kortui
ja nütke eest arvestati koolijuhataja
palgast maha 10%. Masõpetajate
proud kortui murtuma. ülalpidava
antunud.

1934. a. koolireform. Kooliastmed:
esimene - algkool 1-4 ul tasuta.
teine - keskkool 5-9 ul. tasuta
gümnaasium 10-12 ul. tasuta

Riigivakuma dekreediga 25.05.1934
alandati koolikohustuse määrt 14-ee
elavastale. Koolitõunustuid nimetati
inspektouriks.

1937. a. muudati koolisüsteem
kolmeastmeliseks

I aste algkool 1-4 ul algkool 1-6 ul, tasuta

II aste reaal-kool 7-9 ul, tasuta

III aste gümnaasium 10-12 ul tasuta

Vandid humanitaar ja reaal.

1936/37. a. õpetati inglise keelt
vabatahtliku õppeainena välgas-
pool turniirava 3 tundi nädalas
lastevanemate keelel, Nald maksis
Selles õpitajale 1 tunni eest
80 senti.

Selle Hiiemõnu algkooli oli
1934/35 õppeaastal 12 noorkotkast
ja 30 kodutütart.

1937/38 oli 45 õpilast, neist poisse
19 ja tüdrukuid 26.

"Noorte Kotkaste" ja "Kodutütard"
sada riialikku toetust 40 ki.

Oli kasutada kättraamatuid, ajas-
kirjand, jalgpall, võrkpall, mängud,
laagri teek, lipp ja vajalikul
võrkendusvaamatud.

"Noorkotkaste" Selle Hiiemõnu riikl.

1. Rühma juhtvaldajad koostajad ja
koordinaatorid 21
2. Piduühiku koordinaatorid 2
3. Kahust laagrist osa võetud 24
4. Valmistatud ette katetele ja meid
seoritatud
5. Peetud 2 õpilasohtust, spordi võistlus.

Kodutütred.

1. Rühma ja salinadi koondumisi 35
2. Piduühine koondumisi 2
3. Lahest laagrist osa võetud 30 õpil.
4. Laagri teenimistööd.
5. Nõuakatkuse kursus peetud.
6. Valmistatud ette katsetele ja neid sooritatud.

7. Peetud õpimasõhtuid, tähtpäevade ja pidude korraldamist.

laulu- ja mängukoori arutamise.

Juhendaja O. Liiva ja A. Uus.

Koori juurde loodi 1938/39 õppe-
aastal Nelli Noortetühing "Tädi"
nille tööst võttis osa 19 noortest

ja 12 uude. Eesti Loodusmeestrite
Seltsi soovil saeti neusti ülesse

18 mustväästa puuri ja toidetu
talve lindu 3-es uolvas. Eesti

Mitsitühingute liidu soovitusel

istutati mitme peal puia ja
põõsaid.

õp. August Mäide 1936 - 1941

Koalijuhataja

õp. Hille Lotkavarar - Hiimäe

1937 - 1941 van. õpitaja.

Kooliaasta 1940/1941

Üldharidusliku koolid:

1-4 kl. algkool

1-7 kl. mittetäielik keskkool

1-10 kl. keskkool.

Koolihoolestus oli kehtiv 7-8. õppe-
aasta vabatahtluse võt. 16. eluaastani.
Õppeaasta 4 õppereevandit, mille
lõpul anti klassitunnistused.

Hiljuti olid määratud 5-pallilises
süsteemis numbriga 1-5-ndava-
nordsele anti tunnistused 6. nov.

Koolitöö seisis 7, 8 ja 9. nov. 1940.

10. nov oli pühapäev, mille tõtte
reevandi lõppedes oli 4 vabapäeva.

Talvise vahelaeg kestis 30. det. 1940

kuni 12. jaan. 1941. Koolitöö lõppes

7. juunil 1941

Õppeaastast jäeti vähegi unioptus
ja klassijuhatajatunnid. Nene kuu
tunnid alates 4. kl.

Riigimatuses olid mitterasturõetava
õhuga teisel-ülisandid arandatud
võttega - viivad uue teastiga peale
küllustada. näitus oli kinni küllustud
laun. Koit koputab ja sõnne verisus
taeva unse pita (m. Uuder)

Deti 1940. miindis Eesti üle
hõimoguadi rahvale 1 kroon võõles
1 rubla 25 kopraga.

1941 - 1944.

Saksa okupatsioonivõimude korral-
dusel 30. sept. 1941 loeti Eesti alal
kehtetuks 1940/1941 õppeaasta kooli-
korraldus. Oli kuulatud vastada
hõimoguadidele õpetajad. Subati
vastada kõiki kodanikke Eesti
väevarantud õpetajad. Näga püstitatud
kogustus varustati õpetajate viiside
ja viisitevahenditega.

1941. a. det. lauges temperatuur
- 40 kraadi C. 1941. det. seel
suund teistud, külavahi teel
olid leitud talus ja õpetajad
praida paljude päevi keelatud pöördumata
Sundkorras praid õpetajad
Suurise koolivalitsusel lojama ravim-
farmi ja need üle andma apteemi
olei raskusi elu-olustuneliste
keisimuste lahendamisel.

õpetajate nime loetelu

1. Eln Karilaid 1941-1948 koolijuhataja
2. Valentiina Podkornikova-Haas 1940-1944
3. Maria Mäe (Hiemäe) 1941-1944
4. Marta Karilaid 1944-1945

1944. a. sügisel moodus ligi 90
 laste, mille lastele hakati lugema
 õpetama. Eln esimene oma kooli-
 maja kantseleerõttu õpetas selle
 lastele lugemist kätte kätt.
 On teada, millal algas süu-
 mave laste lugemaõpetamine.
 Praegu teadaolevate andmete
 on esimene kirjeldus teada laste
 lugemisõpetamisest aastast 1709

Kooliolud on oluline tähtsusega
 ajastule, laudade poolne aeg
 muutunud ajavahemiku kinnise
 olulise. Alati on aeg oluline tublid
 kooliõpetajad ja õpetajad, kes es-
 korts järgivatele põlvkondadele.
 Ülemaks kui võetava,
 Kallimaks kui kullakoolmad
 tuleb TARKUST tunnustada.

Kare (Care) Undritz
lõpetanud Tartu I õpetajate
Seminari. Kõrgea Kodu - Kooli -
õpetaja ügund.

Olnud kolme aasta õnnistati
19. sept. 1881. a. Oli olnud
võltsõpetaja.

Oli õpetaja Kõrgem Rahvakoolis
Seltsi Kõrgem Rahvakoolis

15. nov. 1919. Kuupäev 1920/21

- 2851 maaõpetaja, õpetas eesti,
saksa ja vene keelt, ajalugu
kodulugu ja maateadust.

Peale kolme aasta ametist loobumist
pärast tema oma maja kuni
elulõpuni taluõpetaja kaubapoodi.

Elas Olnud ühe nädal. Tema
maja oli 1870. a. lammutatud

Sellest eelneva aj. ügundist
lasti 3 ul. Kool. (Care taastas
selle uuesti oma elamiseks Olnud)